

Tomáš Uher, Od radikalismu k reformismu. Utváření představ o třídě ve druhé generaci představitelů českého dělnického hnutí, 1890-1914, diplomová práce FFUK Praha 2017, 112 s. – posudek práce

Autor předkládané diplomové práce se zaměřil na zpracování či spíše prohloubení pohledu na vytváření dělnické třídy pro sebe (für sich). Ukázal tak, že i témata, která ztratila výrazně na popularitě, mohou ožít v pozměněné formě.

Konkrétně se autor rozhodl přistoupit k řešení těchto otázek za pomoci nových přístupů kulturalistického rázu; nespokojil se s monokauzálním řešením a hledal multikauzální interpretace. Po úvodu, shrnujícím české i zahraniční bádání, se soustředil hlavně na výklad této otázky prostřednictvím otázky genderu, náboženské otázky a konečně různých performativních akcí, manifestací a slavností, konečně i prostřednictvím stávek.

Autor zastává – přiznejme si, že nikoli zas tak šokující – tezi, že na formování třídy für sich se zásadním způsobem podílela kultura. O tom nelze ani v nejmenším pochybovat, domnívám se ovšem, že nelze podceňovat ani zdánlivě banální vysvětlení, vycházející z více méně překérní hospodářské a sociální situace dělnictva. Nicméně si je třeba klást otázku, do jaké míry dělníci tuto (dělnickou) kulturu recipovali a zda její vliv nebyl překrýván stále více expandující masovou kulturou. Rovněž intenzita působení prvomájové slavnosti není tak jednoznačná. Zapůsobila tato slavnost stejně na dělnictvo, žijící a pracující ve velkých centrech, jako na dělnictvo z méně vyspělých průmyslových oblastí? Považuji nepochybně za správné, že se autor zaměřil na působení různých symbolických prostředků, lituji však, že se nepokusil analyzovat jejich působení právě na tom místě, kde se nejvíce rozhodovalo – na pracovišti, na dílně, v továrně. V porovnání s tím byla účast na jakékoli slavnosti méně důležitá.

Vzhledem k tomu, že autor se často vymezuje vůči marxismu, marxistickým historikům apod., překvapuje mne, že jejich konkrétní názory a díla cituje jen velmi málo a zběžně a zjevně jen spoléhá na sekundární literaturu. Otázkou, jak je s nimi seznámen, by se podle mého názoru mohl zabývat na obhajobě – domnívám se, že vyjasnění této otázky by zvýšilo průkaznost jeho argumentace. Také by mne zajímalo, jak pracoval s citovaným tiskem – jak např. může doložit, že citované tvrzení je běžné nebo spíše výjimečné.

Navzdory uvedeným upozorněním považuji práci Tomáše Uhra za kvalitní a doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě. Hodnotím ji výborně až velmi dobře – bude ovšem také záležet na výkonu při obhajobě.

Jiří Pokorný
12. června 2017